"כולנו גויסנו לכל החיים"

מחשבות על אתגרים חינוכיים ודרכים למימושם

הרב עוזי בוכריס

מידי שנה מציינת הישיבה ביום יי"ד בטבת את יום היווסדה.

ביום זה מתקיימת בבית המדרש אזכרה לבוגרי הישיבה ומקימיה אשר אינם אתנו, וכן מפגש עם אחד מבוגרי הישיבה.

זוהי שיחתו של הרב עוזי בוכריס, מחזור י"א, מחנך וותיק ואהוב, מנהל 'חברת הנוער' ברמג"ש בעבר,

וכיום ר"מ בישיבה התיכונית בחספין.

תורה גדולה בישיבת הגולן

אני נבוך מהמעמד לעמוד במקום בו גדלתי ולמדתי תורה, ומודה על ההזדמנות להכיר טובה על כל מה שקיבלתי מרבותיי כאן, בישיבת הגולן. אני רוצה לעסוק בנקודה חשובה בתחום החינוך, עניין שהיה מבחינתי יסודי מאוד בעיקר כשהייתי מנהל חברת הנוער ברמת מגשימים, ומלווה אותי עד היום בכל תחום.

אפתח בהכרת הטוב לישיבה. גדלתי בקריית ים, עיירת פיתוח באזור הקריות, לאבא זכר צדיק לברכה, שהיה מחנך דגול, והיה לו חשוב שנגור שם, למרות הריכוז הדתי בקריית שמואל הסמוכה. לאחר מכן עברתי ללמוד במדרשיה שם היו לנו רמי"ם מהציבור החרדי, וחייתי כל הזמן במתח הזה שבין הבית ממנו באתי, שהיה מאוד ציוני, ומחובר אל היסודות של מדינה וצבא, אחי, שהיה קצין שריון, נהרג בתאונת אימונים כשהייתי בן שבע עשרה, לבין הרמי"ם שהיו מנסים לשכנע אותנו שלא לעשות צבא... בימית פגשתי את הרב חנן פורת זצ"ל, והוא היה דמות שמאוד השפיעה עלי בנקודה זו שאפשר להיות רבנים וציונים ולדבר גם מדינה וגם תורה.

המפגש הבא שלי עם התורה הגדולה הזאת היה רק כאן בישיבת הגולן, עם כל מוריי ורבותי שבראשם הרב שוגרמן וצוות הרמי"ם, ששוב הראו לי שיש תורה רחבה וכוללת יותר שבאה יחד עם ציונות, ועד היום אני באופן אישי מתחבר הרבה יותר דווקא דרך הציונות והמדינה אל עולם התורה. דבר נוסף שהשפיע עלי כשהייתי כאן, הייתה דמותו של החברותא שלי, שמוליק לשם זצ"ל, שהיה דמות מיוחדת מאוד. המפגש וההיכרות איתו הביאה אותנו לעומקים, משם צמחנו.

כיצד להתמודד ולחנך במצבים לא פשוטים?

לפני אחת עשרה שנים ניהלתי את 'חברת הנוער' ברמת מגשימים. והשאלה שעמדה לפני הייתה: כיצד מתמודדים? מהי ההדרכה שיש לנו להתמודדות עם אוכלוסיה שמגיעה מבתים מאוד לא פשוטים. אני לא מדבר על בית דתי או לא דתי, אלא על בתים מאוד מורכבים, וכמו כן על תפיסות חיים ועמדות קיצוניות. איני יודע מה קורה שם היום, אני מדבר על התקופה בה ניהלתי את הכפר.

אני זוכר מקרים קשים רבים, כגון תלמיד שמקבל תקציב של כמעט 60,000 שקל בשנה מהמדינה ...ואח"כ צועק 'אני שונא את המדינה'... ואתה מסביר לו את זה, אבל זה בכלל לא מעניין אותו... או תלמיד המקבל עזרה ממורה או מבת שרות יום שלם ובזכות זה מצליח לקבל במבחן ציון גבוה, ודקה אחרי המבחן הוא יקלל ויאמר שהיא לא עושה שום דבר ושהיא לא עוזרת לו בכלל...

המשימה היא לקחת את החבר'ה האלה ולהעלות אותם למקומות גבוהים ותפיסת חיים מאוזנת יותר. בסופו של דבר כשהם ב"ה סיימו, לא כולם דתיים, אבל כולם אזרחים תורמים, ושלושה מהם אפילו קבלו צל"שים בצבא! כשנכנסתי לתפקיד השאלה ששאלתי את עצמי היא, מהי ההדרכה להתמודדות בחינוך מלא אתגרים שכזה?

השיעור בטורו קולג' לאחר ההלויה של דרור וינברג

בשנה האחרונה שלי בחברת הנוער למדתי בטורו קולג' בירושלים לתואר שני, והשתתפתי בקורס של פרופסור משה ארנד, מומחה לתחום של חינוך יהודי בחברה המודרנית. פרופסור ארנד אמר שבמקום מבחן יכול כל אחד להרצות על משהו מתוך המשנה החינוכית שלו. זה מאוד התאים לי, כי בתפקידי הייתי עסוק מאוד. ביום חמישי צילמתי את הקטע שאותו רציתי להקריא ביום ראשון בטורו קולג'. זה היה יום חמישי שלפני שבת "ויצא", אותה שבת בה דרור וינברג נהרג. דרור היה חבר מאוד קרוב שלי, למדנו ביחד במדרשיה בכפר סבא בכיתות ז'-ט', היינו באותו חדר, ושמרנו על קשר חזק ורצוף, הרבה מאוד שנים.

בשבת בבוקר נודע שדרור נהרג. (הראש שלי היה שם כל השבת, קיווינו שזה לא נכון, אך במוצאי נודעה האמת המרה). במוצ"ש הנעתי את הרכב ועמדתי לנסוע, אך אשתי רצה אלי ואמרה לי קח את התיק. שאלתי אותה מה יש בתיק? והיא אמרה שיש את החומר להרצאה בטורו קולג'... איזה קולג'?? אני בכלל לא נמצא במקום הזה עכשיו! אבל היא זרקה את זה בבגאז' ונסעתי לקרית משה. כל הלילה לא ישנתי, היה מאוד קשה, בבוקר עליתי לדבר עם הדסה והילדים, והשתדלתי לעשות כל מה שצריך לעשות בשעות קשות כאלה. באיזשהו שלב ירדתי לאיזה בית כנסת. בקושי הצלחתי להתפלל שחרית. הוא היה חבר מאוד מאוד קרוב, לא סתם עוד חבר.

והנה אני מקבל טלפון מאשתי, שאומרת לי: אתה זוכר שאתה צריך להעביר את ההרצאה בטורו קולג'? על מה את מדברת? אני אומר לה, אני בקושי מסוגל ללכת, לא אוכל, לא שותה... ואז היא אמרה לי משהו שנכנס בי מאוד עמוק: "עוזי, תחשוב מה דרור היה אומר על זה!". דרור החזיק תמיד בתפיסה הזו שאסור לוותר, ואסור להיכנע. לא יכול להיות שנכנע לטרור, ובגלל זה אני לא אעשה את מה שאני צריך. לקחתי מונית ונסעתי לטורו קולג', והעברתי שם את מה שהעברתי בישיבת צוות הראשונה שלנו בחברת נוער...

ר' יוחנן וראש השודדים

הגמרא בבא מציעא דף פד, א מספרת את הסיפור המפורסם על ר' יוחנן וריש לקיש:

> יומא חד הוה קא סחי ר' יוחנן בירדנא, חזייה ריש לקיש ושוור לירדנא אבתריה, אמר ליה: חילך לאורייתא! אמר ליה: שופרך לנשי! אמר ליה: אי הדרת בך יהיבנא לך אחותי דשפירא מינאי. קביל עליה. בעי למיהדר לאתויי מאניה ולא מצי הדר. אקרייה ואתנייה ושוייה גברא רבא.

ריש לקיש שהיה ראש השודדים רואה את ר' יוחנן שהיה יפה תואר שוחה בירדן, והוא קופץ קפיצה גדולה כדי להגיע אליו. ר' יוחנן מתפעל מכוחו ואומר לו: כוחך לתורה! וריש לקיש משיב לו: יופייך לנשים... משיב לו ר' יוחנן: אם תחזור בך, אתן לך את אחותי שהיא יפה ממני. קיבל עליו ריש לקיש, וכשרצה לחזור לא הצליח. לימד אותו ר' יוחנן עד שנהיה לאדם גדול.

את הסיפור כולנו מכירים, אך הרב יגאל אריאל שואל באחד המאמרים שלו שאלה שזעזעה אותי: כיצד מעז ר' יוחנן להציע לו את אחותו?! מי מאיתנו היה נותן לרבם של הליסטים או אפילו לסתם ליסטים את אחותו? הרבה פעמים אנחנו קוראים בשטף מדרשים וכדומה, ולא עוצרים ושמים לב למה שאנו קוראים. זה באמת מזעזע, אדם מעז לתת כזו הבטחה תוך איזשהו דו-שיח מאוד לא ברור באמצע נהר הירדן?! ואם הוא אח"כ יחזור בו? ומה עם כל ההיסטוריה שלו? אנחנו יודעים שכשהולכים לחפש שידוך, על כל דבר פגם הכי קטן שידוכים מתבטלים, וכאן אתה מדבר עם ראש השודדים!

רק אם נדע להכיל - נצליח לשנות!

התשובה היא, שהקושיה זו עצמה התשובה. בהתחלה כשראיתי את התשובה שהרב יגאל כותב היה לי קשה לקבל אותה, אך עם השנים זה הפך להיות אצלי יסוד חשוב בהרבה תחומים. התשובה היא, **שרק אם אנחנו פותחים את הידיים לגמרי, רק אם אנחנו מוכנים לקבל בצורה מוחלטת, ולהכיל לגמרי גם את מי שהיה רבם של ליסטים - רק אז אנחנו מסוגלים לעזור לו לחולל את השינוי!** בלי קבלה מוחלטת, בלי יכולת ההכלה, זה עלול לא לקרות או על כל פנים לא בצורה טובה מספיק.

זה נכון כלפי כל האוכלוסיות, גם כלפי תלמידים מישיבת הסדר, היכולת להכיל, לקבל, לפתוח את הידיים בצורה מוחלטת "היכנס אלי הביתה, אני אתן לך את אחותי, אתן לך את הבית שלי, אני אארח אותך, ואתן לך את הכל!", הבית החם שאני יכול לתת גם למי שהיה רבם של ליסטים, זה מה שיעשה אותו בסוף רבם של ישראל. בלי זה יהיה קשה מאוד לעזור לו

לשנות את אופיו. את זה אמרתי בזמנו בישיבה הראשונה בחברת נוער, לא אהבתי לעשות ישיבות צוות אבל תמיד חזרתי על הנקודה הזאת.

חברת נוער זה מוסד שמטבעו מייצר הרבה מאוד מצבים לא פשוטים, אבל הדברים האלה נכונים גם למוסדות קונבנציונליים, כמה אנחנו מסוגלים להכיל באמת? זה לא אומר שאנחנו לא צריכים להפעיל משמעת, אני נחשב לר"מ קשוח, והייתי גם מנהל קשוח... לא מדובר על משמעת כללים וגבולות ברמה הפשוטה, אלא על היכולת להכיל נפשית, לפתוח את הידיים ולהיות מוכנים לקבל כל דבר.

את כל זה אמרתי גם בשיעור אצל פרופסור ארנד, כשהעיניים שלי אדומות ואני בקושי עומד על הרגליים, ואז אחת המורות אומרת לי: "אתה יודע, זה מאוד קשה!" מורים שנמצאים בשטח יודעים שהדבר הכי קשה הוא היכולת להכיל, בעיקר כשיש כפיות טובה. כפיות הטובה, חוסר היכולת להכיר תודה, כשהתלמיד מתריס ומחזיר ברעה תחת טובה זו נקודה שקשה מאוד למחנכים.

ברגע זה כבר לא התאפקתי וסיפרתי להם על דרור. גם דרור היה תלמיד לא פשוט, אנשים לא מכירים וחשוב לי לומר זאת כי אני יודע שלחלק מהתלמידים שסיפרתי להם זה מאוד עזר. זה לא שהוא לא היה מכיר תודה, אבל דרור לא היה תלמיד פשוט, ובתחילת הדרך היו לא מעט קשיים. מה שבנה אותו בגיל ההתבגרות, היה יכולת ההכלה של הרב רמר זצ"ל ועוד כמה רבנים שקיבלו וליוו אותו בזמנו בישיבה לצעירים.

הרבה מאוד כוחות שאתה רואה אצל תלמיד, יבואו לידי ביטוי דווקא אם תדע להכיל אותו ברגעים הפחות טובים שלו, הפחות מוצלחים שלו. אבל אם תלך איתו אתה מסוגל להוציא את רבם של ישראל! אני מאוד מאמין בזה היום, אחרי הרבה מאוד ניסיון עם הרבה תלמידים לא פשוטים, ואפשר לראות שבתהליכים ובקבלה בלי לוותר על משמעת, אפשר להצליח ולהגיע למקומות מאוד טובים.

כולנו מגוייסים לכל החיים

אדם יכול לעבור הרבה מאוד תחנות בחייו, לצאת מהם עם תובנות כאלה ואחרות, לקחת את עצמו קדימה ולהגיע אפילו למקומות של מסירות נפש לאומית. לעומת זאת יש כאלה שעברו באותן תחנות אבל אתה לא רואה היכן זה בא אצלם לידי ביטוי, כאילו הדברים רק עברו לידם. יש שורה אחת שמאוד מדברת אלי בשיר שכתב אברהם יאיר שטרן "חיילים אלמונים", שורה מוכרת שאומרת כך: "כולנו גויסנו לכל החיים, משורה משחרר רק המוות". כשהתפיסה של החיים היא כזו, כשמבינים שאנחנו בעצם מגוייסים לכל החיים, כל תפקיד אנחנו ממלאים בצורה הטובה והראויה ביותר ונפיק ממנו את מירב התועלת לנו ולכל העולם.

התפיסה הזאת צריכה להיות בכל תחומי החיים, בתרומה לאומה, למדינה, לצבא, בחינוך ובהפצת תורה. לבצע את התפקיד אותו אנו נוטלים בצורה הטובה ביותר, לדעת לתת ולהכיל בצורה מוחלטת למרות הקושי הגדול, ורק כך להגיע לתוצאות. להיות בני תורה שבכל תחום שאנו עוסקים נעסוק מתוך אחריות ושליחות לאומית. העיקר הוא שבכל תחום שאנו פועלים, נבין שיש לנו אחריות, שכולנו גויסנו לכל החיים, ואנחנו לא יכולים באיזשהו שלב להרפות, וכך תמיד הידיעה הזו תוביל אותנו הלאה.

□ □ □

מידי שבוע ביום שלישי בשעה 19:00 מתקיימת בביהמ"ד של "ישיבת הגולן" שיחה כללית. העוסקת בתורת המידות ובנפש האדם, חיזוק בלימוד תורה ועבודת ה'. להבדיל משיעורי האמונה העוסקים בעיונים מהותיים וכלליים מתורת מרן הרב וכתבי ראשונים, שיחה זו הינה בעלת גוון מוסרי, ועניינה בהדרכות רוחניות, הנגזרות מן המבט האמוני, ושופכות אור על דרכו הרוחנית של בן תורה בדורנו.

תימלול: גדעון פריימן אסף שלוח וחגי מיכליס | **עריכה:** הראל אריה | **אינטרנט:** יגאל גורן | **הפצה:** אלעד הקשר